

EURÓPSKA ÚNIA

Výbor regiónov

VÝROČNÁ SPRÁVA O SUBSIDIARITE ZA ROK 2013

– Zhrnutie –

VÝROČNÁ SPRÁVA O SUBSIDIARITE ZA ROK 2013

– Zhrnutie –

Vo svojej správe o stave Únie v roku 2013 predseda Komisie Barroso vyzdvihol význam inteligentnej regulácie a vyhlásil, že Európska únia musí mať „*veľký vplyv na veľké veci a menší vplyv na menšie veci*“, pričom poukázal na význam subsidiarity a vyjadril názor, že subsidiarita „*neznamená len technickú otázku. Je základnou demokratickou zásadou. Stále užšia únia medzi európskymi občanmi si vyžaduje, aby sa rozhodnutia prijímali čo najotvorenejšie a čo najbližšie k ľuďom.*“¹

VR zabezpečuje a uľahčuje účinné uplatňovanie zásady subsidiarity a usiluje sa byť referenciou, pokiaľ ide o otázku subsidiarity v EÚ. Toto úsilie podnikal aj v roku 2013, keď prijímal opatrenia, ktoré boli súčasťou jeho pracovného programu pre subsidiaritu a ktoré našli odraz aj v tejto štvrtej výročnej správe o subsidiarite. Okrem toho začal VR v roku 2013 rokovať s EP o dohode², ktorá by zahŕňala aj spoluprácu v oblasti zabezpečovania dodržiavania zásady subsidiarity.

V roku 2012 VR prehodnotil svoju stratégiu monitorovania subsidiarity v snahe posilniť jej riadenie a vytvoriť komplexný prístup k monitorovaniu. V roku 2013 sa tieto prvky prvýkrát uplatňovali v praxi. Hlavnou novinkou v oblasti monitorovania subsidiarity je skutočnosť, že VR v roku 2013 prijal a uplatňoval svoj prvý pracovný program pre subsidiaritu³. Pracovný program obsahoval 5 iniciatív⁴ z pracovného programu Európskej komisie vybraných podľa určitých kritérií⁵, ktoré mali byť monitorované s osobitným dôrazom na ich súlad so zásadou subsidiarity.

Monitorované iniciatívy a subsidiarita v stanoviskách VR

- **Preskúmanie politiky a právnych predpisov EÚ v oblasti odpadu:** Táto otázka bola prekonzultovaná s Expertnou skupinou pre subsidiaritu (Subsidiarity Expert Group – SEG) a Sieťou na monitorovanie subsidiarity (Subsidiarity Monitoring Network – SMN), keďže vo väčšine členských štátov sú za uplatňovanie právnych predpisov v oblasti odpadu zodpovedné miestne a regionálne orgány⁶.

1 http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-13-684_sk.htm.

2 Dohoda o spolupráci medzi Európskym parlamentom a Výborom regiónov, podpísaná 5. februára 2014.

3 CdR 2336/2012, ktorý predsedníctvo VR schválilo 30. januára 2013.

4 1. Preskúmanie politiky a právnych predpisov EÚ v oblasti odpadu; 2. Balík pre prístavy (nahradil pôvodne vybranú iniciatívu Blue Belt); 3. Mestská mobilita; 4. Elektronická fakturácia v oblasti verejného obstarávania; a 5. Rámec environmentálneho hodnotenia v oblasti klímy a energetiky s cieľom umožniť bezpečnú a zabezpečenú nekonvenčnú ťažbu uhlíkovodíkov.

5 a) iniciatívy by mali byť jednoznačne v politickom záujme miestnych a regionálnych orgánov;
b) iniciatívy by sa mali súvisieť s kompetenciami miestnych a regionálnych orgánov;
c) iniciatívy by mali mať potenciálne rozmer subsidiarity.

6 [CoR - Waste Consultation Report](#) (VR – Správa o konzultácii k odpadu).

Výsledkom konzultácií bol celý rad významných prvkov, ktoré súvisia so subsidiaritou a proporcionalitou a ktoré boli potom začlenené do stanoviska VR⁷.

- **Balík pre prístavy⁸:** Vzhľadom na obavy, že by návrh nemusel v dostatočnej miere zohľadňovať osobitné podmienky na miestne a regionálnej úrovni v Európe, bola prostredníctvom REGPEX paralelne s osemtyždňovým obdobím v rámci mechanizmu včasného varovania⁹ odštartovaná aj konzultácia s regionálnymi parlamentmi a vládami o otázkach súvisiacich so subsidiaritou a proporcionalitou. Z konzultácií vyplynulo, že zásada subsidiarity bola rešpektovaná, no objavilo sa niekoľko problémov v oblasti proporcionality. Okrem toho VR spolu so sieťou ESPON¹⁰ zorganizoval seminár o posudzovaní územného vplyvu. VR sa tak po prvý raz zapojil do posudzovania územného vplyvu prostredníctvom metódy quick scan (rýchleho posúdenia).
- **Elektronická fakturácia v oblasti verejného obstarávania¹¹:** Vzhľadom na možný vplyv tejto iniciatívy, pokiaľ ide o náklady a administratívnu záťaž na miestnej a regionálnej úrovni¹², prebehli prostredníctvom REGPEX paralelne s postupom mechanizmu včasného varovania konzultácie s regionálnymi parlamentmi a vládami k otázkam súvisiacim so subsidiaritou a proporcionalitou. Vo väčšine príspevkov bolo na záver uvedené, že zásada subsidiarity bola dodržaná, bolo však vznesených aj niekoľko pripomienok, najmä v súvislosti s proporcionalitou. Osobitne bolo zdôraznené, že návrh nezohľadňuje dostatočne pohľad miestnych a regionálnych orgánov na vec.
- **Mestská mobilita:** VR sa zapojil do posudzovania vplyvu, ktoré vykonávala Európska komisia, a to prostredníctvom spoločne organizovaného seminára s miestnymi a regionálnymi orgánmi o posudzovaní vplyvu. Experti na seminári dospeli okrem iného aj k názoru, že zavedenie povinných požiadaviek by bolo predčasné, zaujímavé by však mohlo byť zaviesť spoločné ukazovatele výkonnosti a porovnávacie parametre pre mestá. Keďže táto iniciatíva bola uverejnená na konci roka 2013, bola prenesená do pracovného programu pre subsidiaritu na rok 2014.
- **Ťažba nekonvenčných uhl'ovodíkov:** Táto iniciatíva sa omeškala a bola uverejnená až v januári 2014, preto bola prenesená do pracovného programu pre subsidiaritu na rok 2014.

Mimo rámca pracovného programu boli s SEG ešte konzultované otázky súvisiace s prípravou stanoviska z vlastnej iniciatívy na tému „*Decentralizácia v Európskej únii a úloha miestnych a regionálnych samospráv pri tvorbe a uplatňovaní politiky EÚ*“¹³.

7 CdR 1617/2013.

8 CdR 3610/2013.

9 [CoR - Ports Package](#) (VR – Balík pre prístavy).

10 Monitorovacia sieť pre európske územné plánovanie a súdržnosť.

11 CdR 5277/2013.

12 [CoR - E-invoicing in public procurement](#) (VR – Elektronická fakturácia vo verejnom obstarávaní).

13 CdR 2214/2012, [Consultation of the Subsidiarity Expert Group on Devolution](#) (Konzultácia s expertnou skupinou pre subsidiaritu k decentralizácii)

VR tak prispel k špecifickému hodnoteniu vplyvu Európskej komisie prostredníctvom výsledkov seminárov o balíku pre prístavy a mestskej mobilite, ktoré sa zameriavali na územný rozmer navrhovaných iniciatív. Okrem toho stanovisko na tému „*Posudzovanie územného vplyvu*“¹⁴, prijaté v roku 2013, otvorilo cestu pre rozvoj stratégie pre posudzovanie územného vplyvu, ktorá bude odštartovaná v roku 2014. Tým, že sa VR zapája do posudzovania vplyvu, chce prispieť k medziinštitucionálnemu úsiliu zameranému na lepšiu tvorbu právnych predpisov.

Posúdenie subsidiarity, ktoré VR vykonal vo svojich stanoviskách v roku 2013 ukázalo, že len dve z nich poukázali na možný problém, pokiaľ ide o súlad legislatívnych iniciatív EÚ so zásadou subsidiarity a proporcionality. Išlo o stanoviská na tému „*Revízia smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie*“¹⁵ a na tému „*Návrh smernice o námornom priestorovom plánovaní a integrovanom manažmente pobrežnej zóny*“¹⁶. Okrem toho stanovisko na tému „*Návrh nariadenia o úradných kontrolách*“¹⁷, ako aj stanovisko na tému „*Výroba, prezentácia a predaj tabakových a súvisiacich výrobkov*“¹⁸, poukázali na problematiku používania delegovaných aktov.

6. konferencia o subsidiarite

Hlavné podujatie roka v oblasti subsidiarity, 6. konferencia o subsidiarite¹⁹, ktoré spoločne organizovali VR a Spolková rada Nemecka, sa uskutočnilo 18. decembra 2013. Zišli sa na ňom vysokí zástupcovia inštitúcií EÚ, národných a regionálnych parlamentov, ako aj zástupcovia akademickej obce, aby zhodnotili postavenie zásady subsidiarity a jej vplyv na tvorbu právnych predpisov EÚ po skončení Lisabonskej stratégie. Hlavné závery, ktoré vyplynuli z tohto šiesteho bienálneho medziinštitucionálneho a viacúrovňového fóra bolo, že po prvé, zásada subsidiarity je základným kameňom demokratickej legitímnosti legislatívy EÚ, ktorý zabezpečuje, že rozhodnutia sa prijímajú na najvhodnejšej úrovni a pomáha tvoriť politiku, ktorá je na prospech všetkým občanom EÚ. Po druhé, ukázalo sa, že medziinštitucionálna spolupráca v oblasti monitorovania subsidiarity je jasným prínosom a mala by sa posilniť a rozšíriť, aby sa zásada subsidiarity mohla uplatňovať čo najúčinnejšie. Po tretie, subsidiarita ako konštruktívna koncepcia nadobudla počas čoraz širších diskusií o hraniciach zasahovania EÚ ešte väčší význam a mala by byť v centre týchto diskusií. VR vyjadril svoj záväzok rozvíjať „kultúru subsidiarity“, jasne prepojenú s viacúrovňovým riadením, keďže monitorovanie subsidiarity môže byť účinné len ak je založené na skutočnej spolupráci medzi všetkými príslušnými úrovňami riadenia.

14 CdR 29/2013, [CoR - Assessment on Territorial Impacts](#) (VR – Posudzovanie územného vplyvu).

15 CdR 591/2013.

16 CdR 3766/2013.

17 CdR 5295/2013.

18 CdR 2062/2013.

19 [CoR - 6th Subsidiarity Conference](#) (VR – 6. konferencia o subsidiarite).

Ďalšie činnosti v oblasti monitorovania subsidiarity

VR ďalej vylepšil REGPEX²⁰, svoj webový nástroj pre regióny s legislatívnymi právomocami, ktorý momentálne obsahuje už aj interaktívnu mapku regiónov s legislatívnymi právomocami a podrobný profil každého regionálneho parlamentu. K dispozícii je aj štandardný formulár v anglickom jazyku, ktorý umožňuje zhrnúť analýzu subsidiarity. Aby bolo možné zhodnotiť skúsenosti so systémom včasného varovania a šíriť osvedčené postupy, uverejnil VR štúdiu s názvom *The Subsidiarity Early Warning System of the Lisbon Treaty – the role of regional parliaments with legislative powers and other subnational authorities*²¹ (*Systém včasného varovania v rámci Lisabonskej zmluvy – úloha regionálnych parlamentov s legislatívnymi právomocami a ďalších orgánov na nižšej než celoštátnej úrovni*). V tejto štúdiu sa porovnáva a hodnotí zapojenie regionálnych parlamentov s legislatívnymi právomocami a ďalších regionálnych zhromaždení a príslušných zainteresovaných strán do systému včasného varovania v rámci Lisabonskej zmluvy. Zároveň sa opisujú postupy spolupráce a zbierania osvedčených postupov.

Závery

V roku 2013 bolo vo VR monitorovanie subsidiarity ďalej konsolidované tým, že sa uplatňovala revidovaná stratégia pre monitorovanie subsidiarity. VR tým, že sa spoliehal na rozumné monitorovacie nástroje, potvrdil svoj komplexný prístup, pokiaľ ide o monitorovanie subsidiarity ako zodpovednosť počas celého cyklu tvorby politiky, a to s cieľom zakročiť čo najskôr. Prostredníctvom svojho prvého pracovného programu pre subsidiaritu sa VR podujal monitorovať iniciatívy EÚ už od ich počiatku. Politické vedenie, ktoré zabezpečuje riadiaca skupina pre subsidiaritu, ako aj monitorovacie nástroje, ktoré sú k dispozícii, ako napríklad sieť na monitorovanie subsidiarity, expertná skupina pre subsidiaritu či REGPEX, umožnili VR úspešne sa zhostiť týchto úloh a pripraviť sa na hľadanie ďalších možností, ako monitorovať subsidiaritu. VR sa teda zameria aj na ďalšie otázky, ktoré s touto oblasťou súvisia (napríklad posudzovanie územného vplyvu) a sú v prospech miestnych a regionálnych orgánov, a tým aj všetkých občanov EÚ. Cieľom nasledujúceho pracovného programu pre subsidiaritu bude posilniť vytvorené vzorce spolupráce v rámci VR aj s inými externými partnermi, či už sú to inštitúcie EÚ, národné parlamenty, miestne a regionálne orgány, či združenia.

Subsidiarita nie je len otázkou väčšieho či menšieho počtu právnych predpisov na úrovni EÚ. Pri subsidiarite ide najmä o to, robiť veci na správnej úrovni, čo najbližšie k občanom, a je samozrejmé, že potrebujeme preklenúť priepasť, ktorá sa medzi EÚ a jej občanmi otvorila. VR sa zaviazal prispieť k vytvoreniu kultúry subsidiarity a bude tento záväzok aj naďalej plniť tým, že posilní svoje monitorovanie subsidiarity, bude ďalej rozvíjať monitorovacie nástroje a posilňovať medziinštitucionálnu spoluprácu.

²⁰ [CoR - REGPEX](#) (VR – REGPEX).

²¹ [Study *The Subsidiarity Early Warning System of the Lisbon Treaty – the role of regional parliaments with legislative powers and other subnational authorities*](#).